

znanstvene priloge objavljene u »Glasniku« Instituta za nacionalna istorija u Skoplju 1—2 za 1984. Niz autora obradio je pitanje ASNOM-a kao najvišega predstavničkog tijela nove Makedonije, odnos prema vojnoj komponenti u NOB-u i utjecaj na razvoj nove, narodne vlasti; obrađeni su i finansijsko-pravni momenti u dokumentima ASNOM-a, itd. Svi su ti članci temeljiti i sadržajni prilozi, koji uvjerljivo govore o izvornom nastajanju nove, narodne vlasti, o revolucionarnim putovima toga rađanja, u skladu s općim i posebnim stremljenjima NOR-a i socijalističke revolucije. U ostalim radovima govor je o Antifašističkoj fronti žena, o NOF-u, objavljeni su i neki srpski diplomatski dokumenti iz 1908, sjećanja o razmjeni njemačkih zarobljenika 1944, itd., te više napisa u rubrikama Kritika, Bibliografija i Hronika. Kao posebno izdanje istoga dvobroja ediran je prilog za bibliografiju Povardarja (1390 jedinica), koji, također, na svoj način govori ne samo o novijoj makedonskoj historiji općenito već, pored ostalog, i o razvoju narodne vlasti. (PETAR STRČIĆ).

DRAGO BOROVCANIN, »KPJ I RAZVOJ NARODNE VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI (1941—1945)«, Sarajevo, 1982. NISRO »Oslobođenje« OOUR »Izdavačka djelatnost« objavilo je u suradnji s Institutom za istoriju u Sarajevu (serija »Politička biblioteka«) djelo D. Borovčanina u kojemu se pitanju razvoja nove, narodne vlasti u Bosni i Hercegovini uglavnom pristupa »sa stanovišta revolucionarnih promjena sistema u cjelini«, kako kaže sâm autor. KPJ je, kako je poznato, bitno utjecala na izmjenu povijesnih perspektiva jugoslavenskih naroda i narodnosti, a ta bitnost naročito je došla do izražaja u sprečavanju obnove organa vlasti stare, propale građanske, monarhističke Jugoslavije i izgradnji narodne vlasti. Borovčanin je prikupio više svojih radova, povezao ih u cjelinu, tako da daju skladan uvid u proces koji se s uspjehom odvijao u Bosni i Hercegovini, u vrlo složenim ratnim uvjetima života. Treba upozoriti i na to da je D. Borovčanin ukazao naročito na djelatnost Josipa Broza Tita i Edvarda Kardelja na području problema stvaranja narodne vlasti, s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu i na stvaranje njezine državnosti. Knjiga (str. 353) ima 17 cjelina, te kazala imena i mjesta. (PETAR STRČIĆ)

J A N U S 24 1985, 2/1986. Sekcija profesionalnih udruženja arhivista, osnovana 1976. unutar Međunarodnog arhivskog savjeta, ima ulogu da promovira suradnju među svojim članovima, da prenosi informacije o aktivnostima društava, te da se zalaže za ostvarivanje projekata koji imaju zajednički profesionalni interes. U tom je cilju pokrenut i bilten »Janus«, čiji je prvi broj objavljen u siječnju 1983. godine. »Janus« je dvojezični bilten (francusko-engleski); izlazi tri puta godišnje. U svesku II za 1985. ukazujemo na raspravu plenarne sjednice od 18. rujna 1984., održane u Bonnu. Od predstavnika SDARJ-a skupu su prisustvovali Miloš Milošević iz arhiva u Kotoru i Miljenko Pandžić, iz Arhiva Hrvatske, a govoreno je o teškoćama u radu u posljednjem kvartalu (sjednice bez kvoruma, neaktivnost nacionalnih društava itd.). Miljenko Pandžić izabran je u uredništvo »Janusa« a predložen je sadržaj slijedećih brojeva biltena. Hull u svome prilogu govori o nastanku Britanskog arhivskog društva 1955. »otvorenog za sva lica čiji je osnovni zadatak zaštita arhivske građe prema stručnoj, tehničkoj i drugoj opredijeljenosti, a da djeluje u Ujedinjenom Kraljevstvu ili u zemljama Commonwealtha«. Prilog govori o daljem radu te o izdavanju časopisa »Journal of British« koji bi trebao biti na visokom akademskom nivou. Nedavno objavljen izvještaj National Historical Publication and Records Commission i National Association of State Archives and Records Administrators pruža brižno napravljenu analizu programa čuvanja ili zaštite historijskih dokumenata kao arhivske građe u SAD. Izvještaj otkriva da su mnogi programi

nerazvijeni i nedovoljno novčano potpomognuti, a sadrži također i upute za poboljšanje situacije. U sažetku teksta Tough govori se o međunarodnoj razmjeni arhivista, koji zahvaljujući Fultbrihtovu fondu mogu upoznati rad Arhiva Instituta Hoover, Standforskog univerziteta Palo Alto, California, USA. U prilogu A. Stuart riječ je o privatnim arhivima. Napravljen je upitnik, na koji je, na žalost, odgovorilo samo 13 zemalja, (bez učešća Istočne Evrope, Južne Amerike), te samo jedna zemlja Trećeg svijeta (Indija). Upitnikom se htjelo odgovoriti na pitanja preuzimanja građe iz privatnih arhiva, o mogućnostima nekontroliranog izlaženja građe van zemlje, o stanju građe u tim arhivima, te o njenom korištenju. Svezak 2 za 1986. na početku donosi tekst Sanchi: »Organizacija arhiva u Švicarskoj: decentralizirani federativni sistem«. Riječ je o historijatu federativne organizacije, švicarskih arhiva, uz koji slijede informacije o arhivima u kantonima, komunama, federalnim arhivima, o karakteristikama decentraliziranog sistema, o koordinaciji među kantonalnim i federalnim arhivima, što se uglavnom održava preko Društva švicarskih arhivista. U drugom dijelu sveska »Janus« nizozemski autor Beroets govori o položaju privatnih arhiva unutar nacionalnih arhiva u Nizozemskoj. U djelu je riječ o propadanju arhivske građe u toku prošlog stoljeća i početkom ovog zbog neprikladnih prostora za njeno čuvanje, kao i zbog pogrešnog poimanja uloge samog arhiva. Autor govori o preuzimanju građe od strane privatnih lica u nacionalne arhive, naročito poslije akcije započete 1972. god. u povodu dobivanja nezavisnosti Indonezije. Važno je istaknuti da je 1964. Povijesno društvo Holandije osnovalo Centralni registar privatnih arhiva za pomoć u informiranju o privatnim arhivima koji je postao posrednik u slučaju pružanja arhivske građe iz privatnih arhiva u nacionalni arhiv. Govori se dalje o tome Registru, koji je dio Nacionalnog arhiva Nizozemske, a isto tako igra ogromnu ulogu u razvoju pravila i zakonskih normi za očuvanje arhivske građe crkava. Problemi. brzog stvaranja građe donose i probleme prostora, a naglašeno je da rješenja treba tražiti uglavnom u vrednovanju i izučivanju građe, za što postoje zakonske odredbe. Na kraju sveska za francusko područje date su bilješke. (BRANKA DŽIDIĆ)

GRADA U IZDANJIMA ISTORIJSKOG INSTITUTA SR CRNE GORE. U svojoj izdavačkoj djelatnosti Istorijski institut SR Crne Gore ima zacrtano i izdavanje građe — izvora koji se odnose na područje Crne Gore i općenito na Crnogorce, a govore o različitim razdobljima povijesti ove naše Republike. Potrebno je, dakle, upozoriti i na seriju izvora za historiju radničkog pokreta i revolucije u periodu od 1918. do 1945, i to u dvije serije. Tako je objavljena i knjiga (priredio J. Bojović) s materijalima iz vremena od 1918. do 1929. godine. Posebna zbirka izvora objavljuje se o Petru I i Petru II Petroviću Njegošu, tako da je u 1986. god. objavljena građa od 1845. do 1847. god. o Petru II (priredio J.M. Milović). U suradnji s Crnogorskom akademijom nauka navedeni je Institut objavio i dokumente o »Rusiji i aneksionoj krizi 1908—1909« (serija »Istorijski izvori«, priredio B. Pavićević, 1984) te Bogišićeve »Pravne običaje u Crnoj Gori, Hercegovini i Albaniji« (priredio T. Nikčević, 1984). Pojedini znanstveni radnici priredili su i više samostalnih izdanja, kao što je, npr., zbornik dokumenata iz perioda od 1685. do 1782. godine (J.M. Milović, 1956), pa knjige o pobjedi na Grahovu 1856. (A. V. Lainović, 1958), o ZAVNO Crne Gore i Boke (Z. Lakić, 1963), o Crnogorskoj antifašističkoj skupštini narodnog oslobođenja 1944—1945. (Z. Lakić, 1975). Upozoravajući na tu izdavačku djelatnost u oblasti izvora Istorijskog instituta SR Crne Gore, potrebno je ukazati i na to da su u toku radovi na objavljivanju cijelog niza drugih izdanja građe, među kojom i one što govori o crnogorsko-ruskim odnosima u periodu 1711-1918, i to u suradnji sa